

Utkast 29.1.2024

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 35 och 36 § i mervärdesskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i mervärdesskattelagen. Tillsynen över social- och hälsovården har reformerats genom att det har utfärdats en ny allmän lag om tillsynen. I propositionen föreslås det att 35 och 36 § i mervärdesskattelagen, som gäller hälso- och sjukvård, uppdateras så att det hänvisas till den nya lagen om tillsynen över social- och hälsovården.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
2.1 Mervärdesbeskattningen av hälso- och sjukvård	3
2.2 Lagen om privat hälso- och sjukvård	4
2.3 Lagen om tillsynen över social- och hälsovården	4
3 Målsättning	6
4 Propositionens konsekvenser.....	6
5 Specialmotivering	6
6 Ikraftträdande.....	7
LAGFÖRSLAG	8
Lag om ändring av 35 och 36 § i mervärdesskattelagen	8
BILAGA	10
PARALLELLTEXT	10
Lag om ändring av 35 och 36 § i mervärdesskattelagen	10

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Vissa bestämmelser om hälso- och sjukvård i mervärdesskattelagen (1501/1993) innehåller hänvisningar till lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990). Lagen om privat hälso- och sjukvård upphävdes den 1 januari 2024 genom lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023). Av denna anledning behöver mervärdesskattelagen korrigeras.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Utkastet till proposition var på remiss mellan den dd mmm och dd mmm 2024. Utlåtanden begärdes av sådana myndigheter, intresseorganisationer inom näringslivet och andra aktörer som är centrala med tanke på propositionen och av Ålands landskapsregering.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> med identifieringskoden [VM003:00/2024](https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Mervärdesbeskattningen av hälso- och sjukvård

Enligt den gällande mervärdesskattelagen betalas mervärdesskatt inte på hälso- och sjukvård. I regeringens proposition om mervärdesskattelagen (RP 88/1993 rd) konstaterades i detaljmotiveringen om hälso- och sjukvård följande: Då man bestämmer i vilken utsträckning hälso- och sjukvården ska vara skattefri är utgångspunkten att skattefriheten så långt som möjligt ska följa de allmänpolitiska målen för vilken typ av vård som ska stödas av samhället. Skattefriheten gäller inte skönhetsvård, allmän rekreation eller annan motsvarande verksamhet. För att undvika tillämpningsproblem strävar man efter en definition som gör gränsdragningen så klar som möjligt. Skattefriheten gäller både offentlig och privat hälso- och sjukvård. Den privata verksamheten lämnas utanför beskattningen så att skattefriheten gäller endast vårdverksamhet som står under samhällets övervakning.

Bestämmelser om skattefrihet för hälso- och sjukvårdstjänster finns i 34–36 § i mervärdesskattelagen. Bestämmelserna grundar sig huvudsakligen på artikel 132.1 b och c i rådets direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, nedan *mervärdesskattedirektivet*. Enligt artikel 132.1 b i mervärdesskattedirektivet ska medlemsstaterna från skatteplikt undanta sjukhusvård och sjukvård samt transaktioner nära knutna till dessa, som utförs av offentligrättsliga organ eller under jämförbara sociala betingelser av sjukhus, centrum för medicinsk behandling eller diagnos och andra i vederbörlig ordning erkända inrättningar av liknande art. Enligt artikel 132.1 c ska från skatteplikt undantas sjukvårdande behandling som ges av medicinska eller paramedicinska yrkesutövare såsom dessa definieras av medlemsstaten i fråga. Bestämmelserna i 36 § 1, 3 och 4 punkten i mervärdesskattelagen grundar sig dessutom på artikel 132.1 e, d och p i mervärdesskattedirektivet.

I 34 § i mervärdesskattelagen finns en allmän bestämmelse om skattefrihet för hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt bestämmelsen betalas skatt inte på försäljning av hälso- och sjukvårdstjänster. I 35 § definieras hälso- och sjukvårdstjänster som åtgärder för att bestämma en människas hälsotillstånd samt funktions- och arbetsförmåga eller för att återställa eller upprätthålla hennes

hälsa samt funktions- och arbetsförmåga, om det är fråga om vård vid en sådan verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård som staten, välfärdsområdet eller kommunen är huvudman för eller vård som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård eller vård som ges av en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som bedriver sin verksamhet med stöd av lagstadgad rätt eller som enligt lag är registrerad.

I 36 § i mervärdesskattelagen finns en förteckning över vissa sådana varor och tjänster relaterade till hälso- och sjukvårdstjänster i fråga om vilka skatt inte betalas på försäljningen. Enligt 5 punkten i den paragrafen omfattar skattefriheten varor och tjänster som används direkt i hälso- och sjukvård och som den som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster enligt lagen om privat hälso- och sjukvård eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården enligt 35 § 2 punkten inom ramen för denna sin verksamhet överlåter till någon annan som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster eller till en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

2.2 Lagen om privat hälso- och sjukvård

Lagen om privat hälso- och sjukvård upphävdes den 1 januari 2024 genom lagen om tillsynen över social- och hälsovården. Den upphävda lagen innehöll bestämmelser om rätten att tillhandahålla befolkningen privata hälso- och sjukvårdstjänster. I 2 § 1 mom. definierades hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt momentet avsågs med hälso- och sjukvårdstjänster laboratorieverksamhet, radiologisk verksamhet och andra därmed jämförbara bildåtergivnings- och undersökningsmetoder, andra undersökningar och åtgärder som vidtas för att konstatera någons hälsotillstånd eller sjukdom eller för att bestämma vården, fysioterapeutisk verksamhet samt andra åtgärder och annan terapi som förbättrar och upprätthåller prestationsförmågan, företagshälsovård, läkar- och tandläkartjänster och annan hälso- och sjukvård samt tjänster som kan jämföras med dem, massage samt sjuktransporttjänster.

I 2 § 2 mom. definierades serviceproducent och i 3 mom. självständig yrkesutövare. Enligt 2 mom. avsågs med serviceproducent en sådan enskild eller ett bolag, ett andelslag, en förening eller någon annan sammanslutning eller stiftelse som har en enhet som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster samt en självständig yrkesutövare som tillhandahåller sjuktransporttjänster. Som serviceproducent ansågs inte en annan självständig yrkesutövare eller en arbetsgivare som själv ordnar sådana företagshälsovårdstjänster som avses i lagen om företagshälsovård (1383/2001). Enligt 3 mom. avsågs med självständig yrkesutövare en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i 2 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) och som självständigt utövar sitt yrke.

Enligt 4 § 1 mom. skulle en serviceproducent ha beviljats tillstånd av tillståndsmyndigheten för att få tillhandahålla hälso- och sjukvårdstjänster. Tillståndsmyndigheter var enligt 2 a § regionförvaltningsverken samt Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Enligt 9 a § 1 mom. skulle en självständig yrkesutövare innan den börjar tillhandahålla hälso- och sjukvårdstjänster som avses i lagen lämna in en skriftlig anmälan om verksamheten till regionförvaltningsverket.

2.3 Lagen om tillsynen över social- och hälsovården

Lagen om tillsynen över social- och hälsovården, genom vilken lagen om privat hälso- och sjukvård upphävdes, innehåller bestämmelser om tillsynen över den social- och hälsovård som staten eller välfärdsområdet ansvarar för att ordna och om tillsynen över social- och hälsovårdstjänster som tillhandahålls offentligt eller i privaträttslig form. Lagen innehåller också bestämmelser om verksamhetsförutsättningar för och registrering av tjänsteproducenten samt om tjänsteproducentens egenkontroll. Enligt förarbetena till lagen (RP 299/2022 rd) är syftet med lagen

att även i fortsättningen möjliggöra högklassiga, effektiva och trygga social- och hälsovårds-tjänster med beaktande av den förändrade verksamhetsmiljön och nya serviceformer samt att förtydliga och förenhetliga tillsynen över social- och hälsovården.

I 4 § 2 punkten i lagen om tillsynen över social- och hälsovården definieras vad som i lagen avses med tjänsteproducenter. Enligt förarbetena till lagen är avsikten att begreppet tjänsteproducent ska användas för att beskriva alla fysiska personer och sammanslutningar som producerar socialservice och hälso- och sjukvårdstjänster, både offentliga och privata tjänsteproducenter oberoende av deras juridiska form. I lagen ingår inte längre någon separat definition av självständiga yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, utan också de betraktas som tjänsteproducenter.

Enligt 4 § 4 punkten avses med hälso- och sjukvårdstjänst sådana åtgärder för bestämmande av patientens hälsotillstånd eller för återställande eller upprätthållande av hälsan, hälso- och sjukvård eller någon annan behandling där medicinska eller odontologiska metoder används eller som grundar sig på läkarvetenskap eller tandläkarvetenskap och som utförs av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården eller vid en tjänstenhet för hälso- och sjukvård, som mobil tjänst, via fjärranslutning eller digital anslutning eller hos patienten eller som prehospital akutsjukvård enligt 40 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Enligt förarbetena till lagen är avsikten att de tjänsteområden som motsvarar områdena för sådana privata hälso- och sjukvårdstjänster som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård också ska omfattas av definitionen av hälso- och sjukvårdstjänster enligt lagen om tillsynen över social- och hälsovården. Definitionen ska gälla all hälso- och sjukvård som ges vid tjänstenheter inom hälso- och sjukvården. Utanför tjänstenheter inom hälso- och sjukvården omfattar den endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Också vård som inte tillhandahålls vid egentliga verksamheter inom hälso- och sjukvården omfattas alltså av definitionen, om den tillhandahålls av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, såsom en farmaceuts tjänster vid ett apotek.

Enligt 5 § i lagen om tillsynen över social- och hälsovården får hälso- och sjukvårdstjänster endast produceras av sådana tjänsteproducenter som finns i det i 11 § avsedda, av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården förvaltade riksomfattande registret över tjänsteproducenter (*Soteri*) och vars tjänstenhet finns i registret i enlighet med 21 §. Enligt 5 § 2 mom. är en förutsättning för att inleda verksamhet som producent av hälso- och sjukvårdstjänster eller genomföra en förändring att det fattats ett beslut enligt 21 § om registrering av tjänsteverksamheten eller ändring av den. Hälso- och sjukvårdstjänster kan således bara produceras av tjänsteproducenter som har registrerats i enlighet med lagen om tillsynen över social- och hälsovården och som står under samhällets tillsyn.

Lagen om tillsynen över social- och hälsovården trädde i kraft den 1 januari 2024. Lagens bestämmelser om registrering träder enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i 52 § dock i kraft först den 1 januari 2026 när det gäller offentliga tjänsteproducenter. Enligt 57 § ska en eventuell sådan hänvisning till lagen om privat hälso- och sjukvård som finns i någon annan lag eller förordning efter ikraftträdandet av lagen om tillsynen över social- och hälsovården avse den lagen. De hänvisningar till lagen om privat hälso- och sjukvård som finns i mervärdesskattelagen betraktas därför från och med den 1 januari 2024 som hänvisningar till lagen om tillsynen över social- och hälsovården. Trots detta behöver de hänvisningar till den upphävda lagen om privat hälso- och sjukvård som finns i 35 och 36 § i mervärdesskattelagen för tydlighetens skull uppdateras med beaktande av de förändringar som skett i tillsynen över hälso- och sjukvården.

3 Målsättning

De hänvisningar till den upphävda lagen om privat hälso- och sjukvård som finns i 35 och 36 § i mervärdesskattelagen uppdateras på så sätt att mervärdesbeskattningen av hälso- och sjukvårdstjänster inte förändras.

4 Propositionens konsekvenser

De föreslagna hänvisningsändringarna bedöms inte leda till några konsekvenser för dem som säljer eller köper hälso- och sjukvårdstjänster, eftersom tillämpningsområdet för skattefriheten förblir oförändrat.

De föreslagna ändringarna orsakar Skatteförvaltningen smärre kostnader som hänför sig till kundhandledning, anvisningar och information. Ändringarna medför inget behov av tilläggsfinansiering för Skatteförvaltningen.

Propositionen har inga konsekvenser för intäkterna från mervärdesskatten.

5 Specialmotivering

35 §. I paragrafen ingår en definition av skattefria hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt den gällande 1 punkten betraktas som skattefria hälso- och sjukvård de åtgärder som närmare definieras i paragrafen, om det är fråga om vård vid en sådan verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård som staten, välfärdsområdet eller kommunen är huvudman för eller vård som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård. Det föreslås att 1 punkten ändras så att hänvisningen till vård som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård, som upphävdes den 1 januari 2024, ersätts med en hänvisning till hälso- och sjukvårdstjänster som avses i lagen om tillsynen över social- och hälsovården. Termen hälso- och sjukvårdstjänst definieras i 4 § 4 punkten i den lagen.

De hälso- och sjukvårdstjänster som avses i lagen om tillsynen över social- och hälsovården omfattar i regel motsvarande hälso- och sjukvårdstjänster som de som avsågs i den upphävda lagen om privat hälso- och sjukvård. Definitionen av hälso- och sjukvårdstjänst har enligt förarbetena till lagen om tillsynen över social- och hälsovården preciserats. Med hälso- och sjukvårdstjänst avses sådana åtgärder för bestämmande av patientens hälsotillstånd eller för återställande eller upprätthållande av hälsan, hälso- och sjukvård eller någon annan behandling där medicinska eller odontologiska metoder används eller som grundar sig på läkarvetenskap eller tandläkarvetenskap.

Enligt förarbetena till lagen om tillsynen över social- och hälsovården omfattar definitionen av hälso- och sjukvårdstjänst också åtgärder som handlar om rent estetisk medicin eller något annat sådant förfarande som enligt en medicinsk bedömning inte är nödvändigt för fastställande av patientens hälsotillstånd eller för återställande eller upprätthållande av patientens hälsa. Definitionen av hälso- och sjukvårdstjänster i 35 § i mervärdesskattelagen skiljer sig från definitionen av hälso- och sjukvårdstjänst i lagen om tillsynen över social- och hälsovården. Definitionen i mervärdesskattelagen omfattar bara åtgärder för att bestämma en människas hälsotillstånd samt funktions- och arbetsförmåga eller för att återställa eller upprätthålla hennes hälsa samt funktions- och arbetsförmåga. Estetiska behandlingar som utförs av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och som kräver medicinsk kompetens ska därmed inte heller i fortsättningen vara skattefria, eftersom mervärdesskattelagens definition av hälso- och sjukvårdstjänster inte omfattar sådana åtgärder. Skattefrihet ska liksom i nuläget förutsätta att tjäns-

ten till sin natur och sitt innehåll är en sådan hälso- och sjukvårdstjänst som omfattas av definitionen i paragrafen och att det är fråga om vård som tillhandahålls av en aktör som avses i paragrafens 1 eller 2 punkt.

I den föreslagna 1 punkten nämns liksom i nuläget först vård vid en sådan verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård som en offentlig aktör är huvudman för. Hälso- och sjukvårdstjänster enligt definitionen i 4 § 4 punkten i lagen om tillsynen över social- och hälsovården kan produceras av både offentliga och privata aktörer. För undvikande av överlappningar hänvisas det i 1 punkten utöver till vård vid en offentlig verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård sedan till sådana hälso- och sjukvårdstjänster tillhandahållna av en privat tjänsteproducent som avses i lagen om tillsynen över social- och hälsovården. En privat tjänsteproducent avser en sådan tjänsteproducent enligt definitionen i 4 § 2 punkten i lagen om tillsynen över social- och hälsovården som inte är en offentlig aktör. Den definitionen omfattar enligt förarbetena till lagen alla fysiska personer och sammanslutningar som producerar hälso- och sjukvårdstjänster, oberoende av deras juridiska form. Producenterna av hälso- och sjukvårdstjänster och deras tjänsteenheter ska finnas i registret Soteri, vilket innebär att skattefriheten för hälso- och sjukvården på motsvarande sätt som i nuläget ska gälla bara sådan vård som står under samhällets tillsyn.

Också självständiga yrkesutövare inom hälso- och sjukvården anses vara sådana tjänsteproducenter enligt lagen om tillsynen över social- och hälsovården som måste registreras i Soteri när de producerar hälso- och sjukvårdstjänster. Vård som tillhandahålls av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som är självständiga yrkesutövare är alltså skattefria med stöd av 1 punkten. Enligt förslaget kvarstår för tydlighetens skull ändå 2 punkten oförändrad, så att där separat nämns vård som ges av en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som bedriver sin verksamhet med stöd av lagstadgad rätt eller som enligt lag är registrerad.

Bestämmelsens faktiska tillämpningsområde ändras inte.

36 §. I paragrafen finns en förteckning över vissa sådana varor och tjänster relaterade till hälso- och sjukvårdstjänster i fråga om vilka skatt inte betalas på försäljningen. Enligt 5 punkten omfattar skattefriheten varor och tjänster som används direkt i hälso- och sjukvård och som den som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster enligt lagen om privat hälso- och sjukvård eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården enligt 35 § 2 punkten inom ramen för denna sin verksamhet överlåter till någon annan som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster eller till en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Det föreslås att 5 punkten ändras så att hänvisningen till den som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster enligt lagen om privat hälso- och sjukvård ersätts med en hänvisning till en privat tjänsteproducent av hälso- och sjukvårdstjänster enligt lagen om tillsynen över social- och hälsovården. En privat tjänsteproducent avser en sådan tjänsteproducent av hälso- och sjukvårdstjänster enligt definitionen i 4 § 2 punkten i lagen om tillsynen över social- och hälsovården som inte är en offentlig aktör.

Bestämmelsens faktiska tillämpningsområde ändras inte.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 35 och 36 § i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mervärdesskattelagen (1501/1993) 35 § 1 punkten och 36 § 5 punkten,
sådana de lyder, 35 § 1 punkten i lag 623/2021 och 36 § 5 punkten i lag 1767/1995, som följer:

35 §

Med hälso- och sjukvårdstjänster avses åtgärder för att bestämma en människas hälsotillstånd samt funktions- och arbetsförmåga eller för att återställa eller upprätthålla hennes hälsa samt funktions- och arbetsförmåga, om det är fråga om

1) vård vid en sådan verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård som staten, välfärdsområdet eller kommunen är huvudman för eller sådana hälso- och sjukvårdstjänster tillhandahållna av en privat tjänsteproducent som avses i lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023),

36 §

Skatt betalas inte heller på försäljning av följande varor och tjänster

5) varor och tjänster som används direkt i hälso- och sjukvård och som en privat tjänsteproducent av hälso- och sjukvårdstjänster enligt lagen om tillsynen över social- och hälsovården eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården enligt 35 § 2 punkten inom ramen för denna sin verksamhet överlåter till en annan privat tjänsteproducent av hälso- och sjukvårdstjänster eller yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 20

Statsminister

Petteri Orpo

Finansminister Riikka Purra

Lag

om ändring av 35 och 36 § i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mervärdesskattelagen (1501/1993) 35 § 1 punkten och 36 § 5 punkten,
sådana de lyder, 35 § 1 punkten i lag 623/2021 och 36 § 5 punkten i lag 1767/1995, som följer:

Gällande lydelse

35 §

Med hälso- och sjukvårdstjänster avses åtgärder för att bestämma en människas hälsotillstånd samt funktions- och arbetsförmåga eller för att återställa eller upprätthålla hennes hälsa samt funktions- och arbetsförmåga, om det är fråga om

1) vård vid en sådan verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård som staten, välfärdsområdet eller kommunen är huvudman för eller vård som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990),

Föreslagen lydelse

35 §

Med hälso- och sjukvårdstjänster avses åtgärder för att bestämma en människas hälsotillstånd samt funktions- och arbetsförmåga eller för att återställa eller upprätthålla hennes hälsa samt funktions- och arbetsförmåga, om det är fråga om

1) vård vid en sådan verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård som staten, välfärdsområdet eller kommunen är huvudman för eller *sådana hälso- och sjukvårdstjänster tillhandahållna av en privat tjänsteproducent som avses i lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023),*

36 §

Skatt betalas inte heller på försäljning av följande varor och tjänster

5) varor och tjänster som används direkt i hälso- och sjukvård och som den som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster enligt lagen om privat hälso- och sjukvård eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården enligt 35 § 2 punkten inom ramen för denna sin verksamhet överlåter till någon annan som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster eller *till en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.*

36 §

Skatt betalas inte heller på försäljning av följande varor och tjänster

5) varor och tjänster som används direkt i hälso- och sjukvård och som *en privat tjänsteproducent av hälso- och sjukvårdstjänster enligt lagen om tillsynen över social- och hälsovården* eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården enligt 35 § 2 punkten inom ramen för denna sin verksamhet överlåter till *en annan privat tjänsteproducent av hälso- och sjukvårdstjänster* eller yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

Denna lag träder i kraft den 20 .